

Boekpresentatie Molenaar

De Europese Unie en NAVO moeten zich met elkaar verzoenen, juist omdat beide elkaar hard nodig hebben om goed te functioneren. Dit was een van de conclusies die Arnout Molenaar trok op 13 september tijdens de presentatie van zijn boek: '(Dis)Organizing European Security', uitgegeven door de Atlantische Commissie. De presentatie vond plaats in Studio Dudok te Den Haag en trok ruim 50 bezoekers. Arnout Molenaar is werkzaam bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Europese Unie, maar schreef het boek op persoonlijke titel.

Molenaar wil met het boek in kaart brengen onder welke complexe omstandigheden het Europese veiligheidsbeleid zich heeft ontwikkeld. Hij beperkt zich daarbij tot de rol van vier leidende mogendheden: Engeland, Frankrijk, Duitsland en de Verenigde Staten. De crisis omtrent Irak in 2002 en 2003 is gebruikt hij als vertrekpunt, omdat toen de verschillen tussen de vier landen het duidelijkst naar voren kwamen. Aan de hand van tien punten besprak hij tijdens de bijeenkomst de veranderde relaties.

Allereerst benadrukte Molenaar dat de Irak-crisis beschouwd kan worden als zowel een Europese als een Atlantische crisis. Ten tijde van de controverse waren er ruim twintig Europese regeringen die de plannen van Bush steunden, al hadden ze vaak andere motieven voor hun steun dan Washington zelf. Frankrijk en Duitsland leidden de oppositie tegen de Verenigde Staten, maar kregen weinig steun van andere landen. Voor Engeland hadden de betrekkingen met de VS meer prioriteit dan Europa. De Europese landen spraken in die tijd rechtstreeks met de Verenigde Staten, en niet via de Europese Unie. De drie Europese mogendheden gebruikten ieder een andere – veelal historisch bepaalde – strategie om de VS te beïnvloeden. Engeland probeerde invloed uit te oefenen van binnenuit, waar Frankrijk dit probeerde door juist de druk op te voeren op het Amerikaanse veiligheidsbeleid. Molenaar stelde dat beide strategieën als mislukt kunnen worden beschouwd, want zowel van binnen als van buiten uit lukte het niet de politieke koers in Washington te veranderen. Concluderend op dit punt benadrukte Molenaar dat als de Europese Unie een gezamenlijke identiteit wil vormen, ze eerst het eens moet worden over de rol van de VS in de wereld.

Daarnaast riep Molenaar op om te stoppen te doen alsof Atlanticisme en Europeanisme alternatieven voor elkaar zijn, aangezien een zuiver Atlantische organisatie niet haalbaar is. De Europese Unie is nog altijd afhankelijk van de VS, omdat Europa onvoldoende militaire kracht heeft en intern te verdeeld blijft. De NAVO en de Europese Unie zouden volgens Molenaar nauwer moeten samenwerken. Ze hebben elkaar domweg nodig. Om de geloofwaardigheid van de EU te bevorderen moeten dan wel de defensiecapaciteiten verbeteren. Als laatste punt droeg Molenaar aan dat de invloedstrategieën zorgt voor

spanningen binnen de Europese Unie. Dit is volgens hem echter niet negatief, maar bevordert het bijhouden van de instituties.

Commentaar Brands

Het was aan professor Maarten Brands, emeritus-hoogleraar Moderne Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, om commentaar op het boek te geven. Brands beschreef het boek van Molenaar als: "Evenwichtig in een ondoorzichtige wereld ten tijde van 'the great not knowing'". De ondoorzichtigheid wordt volgens Brands veroorzaakt door oude instituten zoals de NAVO in combinatie met nieuwe termen, ontwikkelingen en opvattingen. Die passen simpelweg niet bij elkaar, waardoor verwarring ontstaat. Als gevolg van de verwarring worden allerlei experimenten uitgevoerd, met als logische bijkomstigheid dat sommige experimenten mislukken. Brands wees hierbij op de 'brokkenpiloten' Bush en Schröder.

Hij zei verheugd te zijn dat Molenaar in zijn boek de nadruk legt op de historische aspecten van de verhoudingen in Europa en de VS. Kennis van de geschiedenis is volgens Brands de basis van goede besluitvorming. Hij voegde er aan toe dat het jammer is dat op het moment deze kennis juist lijkt te ontbreken bij de bestuurders van Europa.

Brands was aangenaam verrast door de licht optimistische toon van Molenaar in het boek. Molenaar verleidt de lezer volgens Brands te geloven dat het wel goed komt met de Europese veiligheid. Brands benadrukte nog eens dat de vier belangrijkste spelers onderling enorm van elkaar verschillen. Het buitenlandse beleid is volgens Brands voornamelijk gebaseerd op binnenlandse motieven. Zo maakte Schröder zich ten tijde van de Irak-crisis op voor de Bondsdagverkiezingen en wilde met zijn anti-Amerikaanse beleid stemmers trekken. Frankrijk en Groot-Brittannië vergisten zich in hun rol in de wereldpolitiek door nog steeds te doen alsof zij grootmachten zijn. Het is nu aan de opvolgers, Brown, Merkel en Sarkozy, om de schade in de relatie met andere landen te herstellen verklaarde Brands.

Wat het meest zinvolle partnerschap is tussen de VS en de EU is nog onduidelijk, zei Brands. Een belangrijke vraag is ook hoe de toekomst van de EU er uit ziet. Brands vroeg zich daarbij af of de EU om nog goed te kunnen functioneren wellicht aan het maximum aantal lidstaten is gekomen.

Molenaar heeft volgens Brands een boek geschreven dat 'mist- en theorievrij' is. Hij is erin geslaagd een helder beeld te scheppen zonder hoogdravende en weinig gegronde theorieën over de huidige relatie tussen en binnen de EU en de VS.

Brands besloot met lof voor de schrijver. Hij noemde Molenaar een aanwinst voor de ambtenarij. "Gelukkig ziet Molenaar in dat een crisis geen duidelijke oplossing heeft. Hij kan alleen meer of minder beheersbaar worden."

Annemarie van Campen en Tjitske Risselada